

PRZYJACIEL LUDU

ORGAN POLSKIEGO STRONNICTWA LUDOWEGO.

WYDAWCA CHŁOPSKA SPOŁKA WYDAWNICZA.

NACZELNY REDAKTOR: JAN STAPIŃSKI

„Przyjaciel Ludu” kosztuje
na trzeci kwartał 1922 r. **400 Mk****Numer pojedynczy 40 Mk**

W Ameryce rocznie 3 Dł. Pojedynczy numer 8 ct.

Biuro Redakcyi i Administracyi:
Kraków, ul. Reformackie Nr. 7. Telefon 2014.Adres na listy, przekazy, reklamacje itp.
„Przyjaciel Ludu” — Kraków.Wychodzi raz w tygodniu na niedzielę.
Publikant „Przyjaciela Ludu” odpowiedzialny za
każdego czasu.Prenumeratę i kolportaż płaci się z góry.
Anonse po 100 marek od wiersza petli.Filia hurtownej sprzedaży pojedynczych numerów „Przyjaciela Ludu” i broszur na Amerykę: White Eagle Co.
„Przyjaciel Ludu” 6305 Fleet Ave, Cleveland Ohio.**Nr. 32.****Niedziela, dnia 6 sierpnia 1922.****Rok XXXIV.**

BAŁTYCKO-AMERYKAŃSKA LINIA

Kraków, Lubicz Nr. 3 (tuż obok dworca kolejowego). 476 1-3

Jedyna bezpośrednia komunikacja wprost **bez przesiedania** z Gdańska do Ameryki (New-York) i Kanady (Halifax). — Najkrótsza droga do Ameryki bez jazdy kolejowej po obcych krajach, bez wiz tranzytowych, bez rewizji celnej aż do portu.

Emigranci i Reemigranci

którzy termin wyjazdu spóźnili mogą przez biuro nasze
wnieść podanie do Konsulatu amerykańskiego i w najkró-
tszym czasie wyjechać. Wszelkie Informacje bezpłatnie.

Zjazd Delegatów Gminnych Rad Chłopskich

z całego województwa Krakowskiego odbędzie się **w Krakowie**w tę niedzielę **6 sierpnia 1922** w sali Domu Robotniczego, ul. Dunajewskiego 5, II. p.

Początek o godzinie 10 zrana.

Porządek obrad: 1) Sprawozdanie polityczne, 2) Sprawozdanie organizacyjne,
3) Wybór Zarządu wojewódzkiego, 4) Wnioski.

Delegaci jawcie się licznie!

Wydział Wykonawczy P. S. L. Lewicy.

Zjazd Delegatów Gminnych Rad Chłopskich

z województwa lwowskiego odbędzie się **w Przemyślu**w niedzielę **13 sierpnia 1922** w sali Domu Robotniczego (na Zasaniu, przy moście)
także o godzinie 10 zrana, z takim samym porządkiem obrad.

Według statutu organizacyjnego, każda Gminna Rada Chłopska ma prawo wysłać na Zjazd wojewódzki za każdym 20 członków jednego delegata. Jeżeli do Gm. Rady Chł. należy np. 80 członków, to ma prawo mieć na Zjeździe wojewódzkim 4 delegatów. Ponadto wchodzi do Zjazdu wojewódzkiego przewodniczący Pow. Rad Chłopskich, i powoicie.

Wydział Wykonawczy Rady Naczelnej P. S. L. Lewicy odbędzie naradę w Krakowie w sobotę 5 sierpnia br. w lokalu „Przyjaciela Ludu“ o godz. 11 rano.

Jan Stapiński, przewodniczący.

Piątego listopada 1922.

Sejm, uchwalwszy ostatecznie ustawę wyborczą, wyznaczył termin wyborów do nowego Sejmu na niedzielę 5 listopada, a wybory do senatu na następną niedzielę 12 listopada 1922.

W owym terminie zostanie wybranych na całym obszarze Polski 444 posłów i 108 senatorów. T oznacza, że chłopci muszą zdobyć przynajmniej 240 mandatów poselskich i 60 senatorskich, jeżeli chcą, aby w nowym Sejmie działa się ich wola, aby prawa były uchwalane i wykonywane zgodnie z ich żądaniami.

Kto prawdziwie pragnie zwycięstwa Ludu, a nie tylko stronnicej walki, ten musi tak wszystko układać i czynić, aby ile możliwości wszystkich Lud zjednoczyć w jedną armię wyborczą. Muszą ustać kłótnie o pomniejsze różnice pośród rzeszy ludowej, muszą zniknąć wszelkie osobiste ambicje i zachcianki a przewodzić nam wszystkim ma konieczność zwycięstwa Ludu, zdobycie większości w Sejmie i senacie.

Od zdobycia większości poselstw zależy: 1. Ponowny wybór Józefa Piłsudskiego na Naczelnika Państwa, aby i nadal strzegł do bra Polski i dobra Ludu polskiego. 2. Istotne wykonanie reformy rolnej i wprowadzenie rządów ludowych w Polsce. Albo wygramy te wybory i skończymy raz na zawsze z wicherzeniami pańszczyźniaków, albo jakbyśmy — broń Boże — przegrali, to musielibyśmy się pożegnać z uporządkowaniem stosunków na długi szereg lat.

Stronnictwa wrogie dążeniom ludowym, a więc, księża, fabrykanci, bankierzy, kapitaliści itd. zawarli już w Warszawie 28 lipca br. kontrakt spółki wyborczej, tak, że oni między sobą mają już zagwarantowaną zgodę i współdziałanie. Naczelnym wodzem księżo-lokajsko-pańskiej spółki wyborczej został wybrany p. Korfanty, śmiertelnie zagniewany na Naczelnika Państwa za to, że nie potwierdził jego premierstwa.

Obowiązkiem stronnictw chłopskich i ro-

botniczych byłoby doprowadzić do takiego samego zespolenia sił ludowych. Przynajmniej wszystkie trzy odłamy P. S. L. powinny się zjednoczyć, choćby tylko na czas walki wyborczej, pod hasłem: niech żyje Naczelnik Państwa, reforma rolna musi być wykonana, swawola księżo-pańska musi być pokonana.

Jan Stapiński.

Nowy Rząd.

Tylko Naczelnikowi Państwa Józefowi Piłsudskiemu ma lud do zawdzięczenia, iż rząd Korfantego nie doszedł do skutku. Naczelnik Państwa przez ten swój czyn uchronił Polskę przed grozą rewolucji, a ludowi zaoszczędził przymusu czynnej samoobrony przed zamachem wsteczników. Pomijając p. Korfantego, który swoje przekonania polityczne i swój stosunek do ludu okazał wymownie teraz przez objęcie kierownictwa księżo-pańskiego bloku wyborczego, dość powiedzieć, że ministrem spraw wewnętrznych miał być niejaki Wązgart, który już na uniwersytecie i na wszystkich stanowiskach odznaczał się endecką monarchią do ruchu ludowego. Można sobie wyobrazić, jakby były wyglądały wybory sejmowe pod kierownictwem takiego ministra!

Naczelnik Państwa Józef Piłsudski, pomimo najrozmaitszych pogroźek endecko-klerykałnych i pomimo uporu posłów prawicowych, wytrwał niezłomnie na raz zajętem stanowisku, że z rządem Korfantego nie mógłby współdziałać Oszałeli z gniewu endecy i księża chcieli zmusić Józefa Piłsudskiego do ustąpienia ze stanowiska Naczelnika Państwa i w tym celu postawili pod obrady Sejmu pełen kłamliwych zarzutów wniosek o wyrażenie mu nieufności. Ale w tej nieczymnej robocie opuścili związek endecki posłowie małopolscy z „klubu pracy konstytucyjnej“. Wniosek z nieufnością został odrzucony większością 18 głosów. Osobno podajemy urzędowy spis owych posłów, którzy pragnęli zmusić Naczelnika Państwa do ustąpienia ze stanowiska. To godne uwagi i pamięci, że wszyscy posłowie księża pod wodzą arcykapłana ormiańskiego Theodorowicza głosowali jak jeden mąż przeciw Józefowi Piłsudskiemu!

Ostatecznie na żądanie stronnictw lewicowych zmuszony był marszałek sejmowy Trąmpczyński

zwołać „Komisję główną“ w sobotę 29 b. m. o godz. 11 zrana. Na tem posiedzeniu już tylko 202 głosy oświadczyły się za Korfantym, 222 głosy były przeciw Korfantemu a za tem, aby Naczelnik Państwa powołał innego sternika do utworzenia innego ministerstwa.

Naczelnik Państwa przedstawił na nowego prezydenta ministrów dr. Juliana Ignacego Nowaka rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Komisya główna zaraz o godz. 7 wieczorem w sobotę zatwierdziła ten wniosek Naczelnika Państwa 240 głosami. Ale 184 głosy posłów endeckich i księży oświadczyły się przeciw dr. Nowakowi. Tak więc dr. Julian Nowak jest prezydentem ministrów, a w ciągu paru dni dobierze on sobie cały rząd, a we czwartek 3 sierpnia b. r. stanie nowy rząd przed Sejmem o zaufanie.

Rząd dra Nowaka ma ciężkie zadanie do spełnienia tj. przeprowadzenie nowych wyborów do Sejmu. Prezydent ministrów dr. Nowak, liczący około 50 lat, należy do stronnictwa krakowskich konserwatystów pokroju Bobrzyńskiego. To jest wskazówką, że rząd ten nie ma cechy rządu ludowego. Zgodziliśmy się na niego pod przymusem, aby uprzętnąć gruzy po Korfantym i aby wyprowadzić Państwo z ciężkiego przesilenia. Posłowie chłopscy i robotniczy nie mają większości w Sejmie, to też nie są w stanie swojego rządu przeprowadzić, jak to się okazało przy rządzie p. Sliwińskiego.

Spodziewać się należy, że rząd p. Nowaka nie ulegnie wpływowi endecko-klerykałnym, a wobec ludu zachowa bodaj ścisłą bezstronność.

Wrogowie Naczelnika Państwa wrogowie ludu.

Na hańbę ku wiecznej pamięci, a zarazem dla wiadomości ludu polskiego podajemy tu z urzędowego protokołu sejmowego zupełny wypis tych posłów sejmowych, którzy dnia 26 lipca 1922 głosowali w Sejmie za obojętnym wnioskiem przeciw Naczelnikowi Państwa Józefowi Piłsudskiemu. Oto ich nazwiska:

1) Adam; 2) **ks. Adamski**; 3) Arcichowski; 4) Balicka; 5) Bigoński; 6) Baliński; 7) **ks. Bliżynski**; 8) Bochenek Szczepan; 9) Bojanowski; 10) **ks. Bolt**; 11) **ks. Brandys**; 12) Breskiński; 13) Brodziaś; 14) Brownsford; 15) Brun; 16) Buczny; 17) Brzosko; 18) Brzostowski; 19) Chłapowski; 20) Chadryś; 21) Cieśla; 22) Czerniewski; 23) Czetwertyński; 24) **ks. Dachowski**; 25) Stefan Dąbrowski; 26) Dembiński; 27) Dubanowicz; 28) Dubicki; 29) Duda; 30) dr Dymowski; 31) **ks. Dzienniński**; 32) Falkowski; 33) Fiolka; 34) Frąckowiak; 35) Gall; 36) Gdyk; 37) Głabiński; 38) Godek; 39) Góralski; 40) St. Grabski; 41) Wł. Grabski; 42) Gradowski; 43) Gumowski; 44) Halko; 45) Harasz; 46) Hryckiewicz; 47) Idziałk; 48)

Imilkowski; 49) Jabłonowski; 50) Jan Jakubowski; 51) Tomasz Jakubowski; 52) Jasiukowicz; 53) Junga; 54) Kaczmarek; 55) **ks. Kaczyński**; 56) Kamiński; 57) **ks. Klos**; 58) Knast; 59) Kotas; 60) **ks. Kotula**; 61) Kowalewski; 62) Krajna; 63) Kruczyński; 64) Krzysztoforowski; 65) Krzywowski; 66) **ks. Kupezyński**; 67) **ks. Kurzawski**; 68) Lewandowski; 69) Zenon Lewandowski; 70) Lisowski; 71) **ksiądz Londzin**; 72) **ksiądz Lubelski**; 73) **ksiądz Lutostawski**; 74) Labęda; 75) Łaskota; 76) **ks. Łosiński**; 77) Łoś; 78) Maciejewski; 79) **ks. Maciejewicz**; 80) **ks. Madej**; 81) Maj; 82) Majewski; 83) **Marek Michał**; 84) Marweg; 85) Marylski; 86) Mazur; 87) Mąkowski; 88) **ks. Mąkowski**; 89) Meissner; 90) Stan. Michałak; 91) Miedziński; 92) Mieczkowski; 93) Mierzejewski; 94) Moczydłowska; 95) Mrożewski; 96) Mystkowski; 97) **ks. Nowakowski**; 98) Nowicki; 99) Nurek; 100) **ks. Olszański**; 101) Opala; 102) Orzechowski; 103) Ostrowski; 104) Pachowski; 105) Piechota; 106) Piotrowski Adam; 107) Piotrowski Antoni; 108) Piotrowski J.; 109) Poklewski; 110) Pomarański; 111) Poniklewski; 112) **Jan Potoczki**; 113) Puławski; 114) Pussak; 115) Pragacz; 116) Raczkowski; 117) Radziszewski; 118) Ramotowski; 119) Rodermund; 120) Równicki; 121) Rudnicki; 122) Rząd; 123) Sadowski; 124) Sawicki; 125) Seyda Marian; 126) Seyda Zygm. 127) **ks. Sedzimir**; 128) Skulski; 129) Skup; 130) **ks. Sobolewski**; 131) Sokolnicka; 132) Sokolowski; 133) Sołtyk; 134) Sosiański; 135) Śródka; 136) Staniszkis; 137) Staszynski; 138) **ks. Stychel**; 139) **ks. Styczyński**; 140) Suligowski; 141) **ks. Suliński**; 142) Surwilo; 143) Świniarski; 144) **ks. Sykulski**; 145) Szadurski; 146) **ks. Szczęsnowicz**; 147) Szewczyk; 148) Szpenna; 149) Szybiło; 150) **Stanisław Szymański**; 151) Szymborski; 152) Szymczak; 153) Szyszczowski; 154) **Tabaczyński**; 155) **Tarnawski**; 156) **ks. Teodorowicz**; 157) Thomas Ignacy 158) Thomas Aleksander; 159) Tomaszewski Wacław; 160) Trzeński; 161) Tuchołka; 162) Tutaj; 163) Tyłman; 164) Ulewicz; 165) Walisiak; 166) Watulewicz; 167) Weber; 168) Wichliński; 169) Wierzbicki; 170) Włodek; 171) Wojdaliński; 172) **ks. Wojnarowicz**; 173) Wojtan; 174) Wróblewski; 175) **ks. Wróblewski**; 176) Zagórski; 177) Zającki; 178) Zaluska; 179) Zamiata; 180) Zamorski; 181) Zdanowski; 182) Zmętrowicz; 183) Zyskowski; 184) Żebrowski; 185) Żebro.

Wstrzymali się od głosowania: Z Klubu Pracy Konst.: pp.: Halban, Galik, Kleski, Serwatowski i Wysocki. Z Klubu Mieszkańskiego pp.: de Dosset i Wróblewski. Z Klubu Mieszkańskiego pp.: **Matakiewicz, Maślanka i Majcher.**

KURS PIENIĘDZY.

Dolary St. Zjedn. 6200, dolary kanadyjskie 5475, Franki francuskie 475, szwajcarskie 1100, Marki niem. 10-60, Korony austr. — 26, czesko-słowackie 100, węgierskie 4-90, duńskie 980, Lei rumuńskie 27, Liry włoskie 265.

Protest przeciw niesprawiedliwości.

Wsi Łęki pow. strzyżowskiego kapryśny, bo górski jeszcze Wisłok rokrocznie zmienia brzegi podczas wylewów. Woda porywa ziemię z jednego brzegu, zanosi ją na drugi, robiąc w ten sposób bardzo znaczne zmiany terytorjalne. Jednemu gruntu ubywa, drugiemu nieznacznie, ale stale, przybywa. Tą drogą też tutejszy obszar dworski Lesikowskiego powiększył się z czasem „z woli bożej i rzeki Wisłoka” blisko o 60 morgów gruntu, które mu rzeka przymuliła lub jako oderwiska przytuliła z gruntów chłopskich.

Właścianie oczywiście nie byli z tego zadowoleni, że woda boska tak szafaruje ich odciwizną, zwłaszcza, że niektórzy pon eśli ruinujące wprost straty. Jednemu gospodarzowi n. p. pozostało w ten sposób z 5 morgów posiadanej ziemi tylko 1 i pół morga. Innemu zaś chłopin e z 3 morgów pozostaje już zaledwie około pół morga i jest zagrożony tem, że niezadługo wola boska przymuli p. Lesikowskiemu i tę resztę a jego obdarzy kijem żebraczym.

Dawna ustawa austriacka opiewa wprawdzie, że takie „oderwiska” i „przymuliska” należą po roku do nowego właściciela. Jednakże w tym wypadku szkoda chłopska jest rażąca, bo chłopci mają w dalszym ciągu grunta całe dalej na siebie zaindebultowane, z całości płacą podatki wszelakie, a nieoawno zapłacili też z całości i daninę państwową około 150—200 tysięcy. Nowy właściciel śmieje się w kufak, gdyż dzierżawa przymulonych gruntów i rokroczna sprzedaż wikliny, rosnącej na tychże gruntach, przynoszą mu milioniki rokrocznie dochodu bez pracy, potu, głodu i chłodu.

Gdy gospodarze mieli nadzieję, że Wisłok zost nie uregulowany, bo w r. 1914 poczynił rząd austr. osłanie już zarządzenia, to się z wolą boską i ustawą austriacką zgadzali, bo myśleli, że chociaż ochłapach gruntowych będą już spokojnie gospodarowali. Ale gdzież tam? Przyszła wojna, regulację dyabli wzięli, a Wisłok hula i omulać dalej.

W r. 1919 dali gospodarze pokrzywdzeni na mszę św. i zabrali się do ratowania resztek ojcowizny, a tych pokrzywdzonych jest około 30 rodzin. Wybrana deputacja udała się do p. p. Lesikowskich z prośbą o oddanie oderwisk i przymulisk. Obszarnik zasłonił się ustawą i kazał pokrzywdzonym udać się do sejmu o zmianę ustawy. Usłuchano rady liłościwego pana i za pośrednictwem posła Tomaszewskiego wniesiono do sejmu stosowną petycję. Petycja ta cały rok wyleżała się w różnych komisjach bez rezultatu. Kiedy chłopci nie mogli dopukać się żadnej liłości i sprawiedliwości, udali się na drogę gwałtu i pewnego majowego poranka w roku bieżącym „odwłaszczyli” swoje grunta z obszaru dworskiego. Wygnali bydło, spędzili dzierżawców, wycięli część łożyny i t. d. Gwałt zakończył się rozprawą sądową. Na rozprawie sedzia.

widząc oczywistą i w oczy bijącą krzywdę chłopską, wezwał strony i silnie zachęcał do ugody. Nowy jednak właściciel przymulonych gruntów zasłonił się znów za parawan ustawy austriackiej i nie zgodził się na żadne wyrównanie czy odszkodowanie. Gospodarze usłuchali wyroku i na razie ustąpili dumnemu pankowi, ale krzywdy swej dalej dochodzić będą, bo muszą.

Gminna Rada Chłopska.

Ratunek przeciw procesom.

Najwięcej i na kosztowniejszych procesów toczy się między ludem wiejskim z powodu sporów granicznych. Już przed wojną było w każdej gminie w tej sprawie dość procesów, a zwykle wygrywał proces ten, który sobie cudzego gruntu przywłaszczył kilkaset metrów. Zdarza się często, że umierają ojcowie nieletnich dzieci, swoją realność im zapisują. Nim dzieci dojdą do pełnoletności, grunt jest w dzierżawie, sąsiad rabuś, opiekun z nim spokrewniony, choć widzi, że sąsiad przyorywuje sieroco mienie, wcale nie protestuje, a choć się nawet sprzeciwia, to i urząd gminny tak sprawą pokieruje, że przyorywacz cudzego mienia wychodzi zwycięsko ze swym rabunkiem.

Przed wojną było w naszej gminie parę takich procesów. Gospodarz kupił gruntu kawałek od drugiego gospodarza, kupujący zauważył, że tego gruntu nie ma tyle sagów co mu sprzedający według swego arkusza posiadłości gruntowej mówił, kupiciel wyprowadził komisję sądową z geometrą, odmierzył pole i okazało się, że gospodarz graniczący miał przyorane gruntu kupującego przez 4 stajania. Po przemierzeniu pola w oczach komisji ten co zorał pole graniczne posuwał znaki, a radca oświadczył, że mu wolno, a poszkodowanemu powiedział, żeby tegoż skarżył o naruszenie granicy. Trzeba było przeprować i swój majątek do tego, bo rabuś na podstawie ustawy tem się tłumaczy, że on to po swoich ojcach tak otrzymał, że ma w użyciu więcej jak 50 lat itp.

Po wojnie w każdej gminie mamy teraz setki takich nadużyć. Sądy są przepełnione, szkodniki wychodzą z wygraną sprawą. A przecież wiadomem jest, że najwięcej zaorywań cudzego pola dokonano przez czas wojny. Dziś pokrzywdzeni powrócili z niewoli, dzieci dorosłe, wnoszą zażalenia do sądów, geometra wskaże granice, a szkodnik się z tego śmieje, jeden i drugi straci parę tysięcy marek na darmo, rabuśowi wystarczy powiedzieć, że on to miał w użyciu od niepamiętnych czasów i sprawa skończona.

Już najwyższy czas, żeby tę ustawę raz na zawsze znieść, a poszkodowaną ludność uwolnić od kosztów niepotrzebnych. Według mego zdania, najlepsza ustawa o ochronie granic polnych i ich naruszeniu powinna być taka: jeżeli

kto komu zorał lub nieprawnie przywłaszczył grunt, po przemierzeniu przez geometrę, zaraz oddać pokrzywdzonemu, a koszta na szkodnika nakładać wielkie.

Franciszek Lupa, gm. Hubenice.

Postęp oświaty chłopskiej.

Jestem rodakiem z Rakszawy powiatu Łańcut, ale przed kilkunastu laty wyjechałem do Ameryki a to nietylko po to, aby zarobić na kawałek chleba, ale i po to, aby nabyć oświaty i przypatrzeć się czy i tam księża używają ambon do agitacji politycznej jak to się działo przed moim wyjazdem w Rakszawie i nikt przeciw temu nie protestował tylko tu i ówdzie jakaś jednostka kiwała głową. Bo i cóż było robić, gdy tylko 2 gazetki „Przyjaciela Ludu” przychodziły do nas i to czytało się je po kryjomu, z obawy, aby kazalnica nie pękła od gromów ks. Hajnera. Ciemnota była nie do opisanego. Aż tu przyjeżdżam po kilku latach pobytu z Ameryki zaopatrzonej w oświatowe książki i uszom wiary nie dają, że ja jestem w Rakszawie, liczyłem, że zabłądziłem. Wpadam na pomysł, że znajduję się na tym nowym świecie, o którym Maryja Konopnicka w swoich poezjach pisała. Wchodzę do kościoła, ambona tak samo jezy od gromów na „Przyjaciela Ludu” i jego czytelników a w zakrytych kościoła na rozkaz ks. Hajnera sprzedaje się gazety „Lud Katolicki”, a poza kościołem młodzi kolporterzy z Dąbrówek krzyczą w niebogłose „Przyjaciel Ludu”. Widać z tego, że młodzi ludzie, którzy przeszli koleje życia w okopach bojowych, nie boją się księżyich straszycel, niekielnej siarki i smoły gorącej, ale śmiało sprzedają prawdziwe postępowe radykalne chłopskie piśmo „Przyjaciela Ludu”, a jeszcze ks. Hainero-wi dają cięte odpowiedzi, jak czytałem w „Przyjacielu Ludu”.

Aż serce się weseli, jak to pięknie, że Rady Chłopskie pouczają księży, jakie są ich obowiązki i jak je księża mają wykonywać. Ja jako rodak z Rakszawy cieszę się tą oświatą i postępowem Rad Chłopskich i dziękuję kolporterom z Dąbrówek za tak dzielną pracę około uświadamiania ludu. Gdyby tak w całej Polsce wszyscy obywatele postępowali, to rządy księżo-pańskie rozpadły by się w proch, a zawitała by prawdziwie Polska Ludowa. Zatem apeluję do was młodzi czytelnicy „Przyjaciela Ludu”, abyście wszystkie szmatki księżo-pańskie jak „Lud katolicki”, „Wieniec i Pszczołkę” precz z zakrytych kościelnych powyrzucali, a rozszerzali nadal „Przyjaciela Ludu” bo chwila porachunku wyboreza się zbliża. Abyśmy się nie dali przy tych wyborach księżom i ich pomagaczom wpechać w przepaść wiecznej niewoli na swoje własne dzieci.

Tak wam życzy stary ludowiec rodak z Rakszawy,
Antoni Zyma, pow. Mościska

Pędźcie precz najętych agitatorów endeckich.

LEZAJSK, pow. Łańcut. Bracia Chłopi i Robotnicy! Walka przedwyboreza już się zaczyna. Rozmaite hyeny endecko-magnackie wylażą jak grzyby po deszczu i zaczynają się włóczyć po wsiach i miasteczkach małych. Jedni obiecują wypędzać żydów, drudzy obiecują niebo. I na tych konikach objeżdżają wsie i miasteczka. Ale spytajcie się tych opiekunów, gdzie byli, jak trza było walczyć w Sejmie i jak Lud protestował przeciw gminom zbiorowym, ustawom wyjątkowym i paszportowym? Co się stało z reformą rolną, a gdzie opieka dla inwalidów, wdów i sierót wojennych? Czy są odbudowane wsie i miasteczka? Czy szkody wojenne są biedakom zapłacone?

Powiedzcie więc śmiało takim pankom, co chcą chłopom oczy mydlić, że to ich mydło nain już oczu nie zamydli i na takie wędkie niech łapia ryby ale nie chłopów. Wy już bracia chłopie znacie dobrze obłudę tych faryzeuszów, co to przed wyborami idą do was i tak ładnie wam obiecują raj (ale dla siebie), a waszych prawdziwych obrońców w Sejmie nazywają bolszewikami, heretykami, za to ino, że walczą o dobro chłopu i robotnika, że walczą przeciw wyzyskowi obszarniczemu i kapitalistycznemu, aby nas uwolnić od nędzy i niedoli społecznej i aby raz usunąć niezadowolone wielkie masy ludu w naszej kochanej Ojczyźnie. Lewica rozumie, że nasza Ojczyzna będzie wtenczas silna i bogata, gdy te wielkie masy ludu pracującego będą w niej zadowolone i nie krzywdzone.

Radzę Wam, Bracia rolnicy i robotnicy, najprzód się takiego wioćzugi zapytajcie, z jakiego on jest stronnictwa i jaki jest program tego stronnictwa. Gdy on wam powie, że on jest bezpartyjnym, to nawet mu mówić nie pozwólcie, bo wieście to dobrze i pamiętajcie, że obowiązkiem każdego chłopu i robotnika jest stać twardo przy Lewicy P. S. L. bo ino Lewica w Sejmie broniła jak mur i stała twardo w obronie chłopu i robotnika.

Ostrzegam Was Bracia chłopie i robotnicy przed takimi rozbijaczami siły ludowej. Musimy zrozumieć, że jeżeli te wybory przegramy, tośmy przepadli na długie a długie lata. Agitatorzy księżo-pańscy krzyczą, że w Polsce jest źle, że jest za dużo w Sejmie przedstawicieli czyli posłów chłopskich i robotniczych, a my widzimy, że właśnie jest źle ale dlatego, że naszych posłów jest tam mało i dlatego sobie nie mąga dać rady z reakcją, bo są tam w mniejszości a mniejszość nie tam nie zrobi choćby swoje piersi wykrzyżała. Tadeusz Rejtan w dawnej Polsce walczył przeciw reakcyi i też nie nie mógł zrobić.

Pytam się Was chłopie i robotnicy, skąd oni panowie i księża tyle mogli wyłowić mandatów, jeżeli ich jest tak mała garstka wobec nas milionów! Reakcyja te głosy podstępem wyłapała

od nas dla siebie. Dziś wiemy, że tam jest więk-zość reakcyi, że ta reakcyja ma samych mądrych panów, co to tak umią ratować Polskę od zguby a lud od rozpacz, że się aż serce kraje patrzeć na to, co się u nas dzieje.

Reakcyja magnacko endecka nie tylko pokazała, że nie dba o wolę ludu, ale nawet pokazała, że nie dba również o wolę naszego kochanego Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, któremu mamy zawdzięczyć odrodzenie naszej Ojczyzny i który jest prawdziwym ojcem ludu i Ojczyzny. Cześć Mu i chwała! Cześć P. S. L. Lewicy i wszystkim postępowym posłom w Sejmie, co walczą o dobro Państwa i ludu.

Prezes Rady Polit. Powiat. **Bolesław Koszacki.**

SEJM.

Warszawa 30 lipca. Cztery plenarne posiedzenia odbył Sejm w ubiegłym tygodniu, a wszystkie były bardzo burzliwe. Wtorek i czwartek zajęło trzecie czytanie ustawy wyborczej. We środę odbyła się rozprawa i imienne głosowanie nad uchwałą wnioskiem prawicy wyrażającym nieufność Naczelnikowi Państwa. Lewica złożyła jedno wspólne krótkie oświadczenie potępiające atak reakcyi. Odczytał je p. Witos. Po ogłoszeniu wyniku, iż 205 posłów oświadczyło się z zaufaniem, a 187 z nieufnością, cała lewica zaintonowała pieśń „Gdy naród do boju wystąpił z orężem”. Pieśń ta n by trucizna wy-

pląszyła posłów prawicowych z sali sejmowej.

W piątek 28 bm. odbyło się ostateczne głosowanie nad ordynacją wyborczą, następnie odgłosowano wniosek wyznaczający nowe wybory sejmowe na 5 listopada, a senackie na 12 listopada, tudzież uchwalono regulamin dla wspólnych obrad Sejmu i Senatu przy wyborze prezydenta Rzeczypospolitej. Przy końcu endek-jezuita ks. Lutosławski wystąpił z wnioskiem, aby Karmelitom dać klasztor rosyjski z folwarkiem w Dubnie, będący własnością państwa. Lewica była temu przeciwna, żądała ona, aby kaplicę oddać księżom, a zabudowania poklasztorne wraz z folwarkiem aby oddać ministerstwu oświaty na szkołę. Niestety, przeszedł wniosek jezuity ks. Lutosławskiego. Przy tej sposobności poseł Putek w jędrnej mowie wykazał, jak to księża świeccy i zakonnicy działają przeciw Państwu, jak wyciągają chciwe ręce i po coraz to wyższe pensye i po nieruchome majątki państwowe.

We czwartek i piątek 3 i 4 bm. odbędą się jeszcze dwa posiedzenia sejmowe, dla wysłuchania programu nowego rządu. A być może, że jeszcze z końcem września odbędzie się sesya podczas kampanii wyborczej.

Posel dr. Putek wniósł interpelację w sprawie rozważania kontraktu dzierżawy prawa polowania w gminie Jaszczurowej pow. Wadowice, a poseł **Wójcik** interpelację o obwarowaniu lewego brzegu Wisły, począwszy od potoka Kościelnickiego do Zawichostu.

Zgromadzenia i organizacya.

BACZNOŚĆ RADY CHŁOPSKIE i zwołaniecy Lewicy z powiatów: **Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Nisko i Rzeszów** Dnia 6 sierpnia odbędzie się poufne zgromadzenie Okręgowej Rady Chłopskiej o godz. 12ej w sali „Sokoła” w Rzeszowie z następującym porządkiem obrad: 1) Sytuacya polityczna w Państwie, 2) Sprawa Zjazdu wojewódzkiego w Przemyślu, 3) Dyskusya i wnioski. Zaproszenia wydadzą Rady Chłopskie, a gdzie niema Rady Chłopskiej Rada Gminna.

Za Radę Okręgową: **Proc. Sikora Jan.**

BACZNOŚĆ POW. SANOKI We środę d. 9 sierpnia br. o godz. 12 w południe w sali „Sokoła” w Sanoku odbędzie się zebranie delegatów wszystkich Gminnych Rad Chłopskich tamtejszego powiatu. Na zebranie przybędą posłowie Lewicy P. S. L. **Delegaci jawcie się liczniel Seib, poseł.**

Z WADOWICKIEGO. Przy udziale około 500 delegatów i mężów zaufania z całego powiatu wadowickiego odbył się zjazd powiatowy w sali „Domu ludowego” w Choczui. Reprezentowanych było **73 gmin.** Przewodniczącym zjazdu wybrany został b. poseł **Styla**, zastępcami przewodniczącego **Franciszek Niedziółka z Inwałtu i**

Józef Kaźmierczak z myślenickiego; sekretarzem **J. Kulaga** z Wadowic. Sprawozdanie o położeniu politycznym w państwie i o wszystkich bieżących zagadnieniach politycznych złożył prawie w trzygodzinnej mowie poseł **dr. Putek.** W dyskusyi zabierali głos: **Styla, Niedziółka, Kaźmierczak, Pasek, Dąbrowski, Rokowski, Słtarz** poczem na wniosek ob. Kaźmierczaka zjazd delegatów uchwalił następujące rezolucye:

1. Zjazd delegatów gmin z ziemi wadowickiej stwierdza, iż narzucanie Polsce przez wstecznictwo rządu Korfanteo **jest jawną zaczepką rzeszy ludowej, na którą gotów jest lud odpowiedzieć najbezwzględniejszą walką.**

2. Zjazd uznaje, że źródłem zamachów wstecznictwa na lud i Naczelnika Państwa jest obecny Sejm, składem swym nieodpowiadający przekonaniom i zapatrywaniom politycznym szerokiej mas ludowych. Dlatego też zjazd domaga się **jak najszybszego rozpisania wyborów do nowego Sejmu.**

3. Zjazd protestuje **przeciw szachrajstwom wyborczym, które piastowcy i endecy zamierzają ulegalizować w nowej ustawie wyborczej przez odebranie okręgom wyborczym kilkudziesiąt**

sięciu mandatów a przydzielenie ich dla tak zwanych list państwowych.

4. Zjazd delegatów wyraża posłowi dr. Putkowi część, uznanie i votum zaufania za nieugiętą walkę z wstecznikami o prawa ludu.

Następnie zjazd delegatów obradował nad sprawami organizacyjnymi. Okazuje się, iż mimo wszelkie wysiłki wrogów politycznych, organizacja nasza istnieje w powiecie zwarta jak mur. Celem większego jeszcze ożywienia pracy postanowiono odnowić i rozszerzyć zarząd Powiatowej Rady Chłopskiej. W skład zarządu wybrani zostali: 1. z okręgu andrychowskiego: Antoni Kasperak z Nidku, Daniel Kuwik wójt z Głębowic, Ignacy Smara z Zagórnik, Franciszek Niedziółka z Inwaldu, Wincenty Kudłacik z Roczyn, Józef Szczur z Frydrychowic, Jan Mrzygłód z Wieprza; 2. z okręgu kalwaryjskiego: St. Karelus z Brodów, A. Pasek z Izdebnika, J. Biela ze Skawinek, A. Król z Lanckorony, Jan Bartkowski z Stryszowa, Józef Rola z Jaśkowic, Władysław Świerk z Lanckorony, Franciszek Frączek z Palczy; 3. z okręgu wadowickiego: Bronisław Rzepka z Marcyporeby, Józef Lempart z Thuczani, Marcin Foryciarz z Zygodowic, Jan Frączek z Radoczy, Izydor Bierówka z Jaroszwic, Wojciech Sitarz z Mucharza, Antoni Styła, Józef Dąbrowski z Choczni, Jakób Mních z Jaszczurowej i poseł Dr. Putek. Zarząd ten ukonstytuował się w ten sposób, że przewodniczącym Powiatowej Rady Chłopskiej wybrany został poseł dr. Putek, zastępcami przewodniczącego: Władysław Świerk, Antoni Styła, Daniel Kuwik, sekretarzem Józef Dąbrowski, skarbnikiem Wojciech Sitarz. **Józef Dąbrowski,**
sekretarz Pow. Rady Chłopskiej.

NOWA WIEŚ powiat Nisko. Dnia 23 lipca odbyło się w naszej wiosce pofolne zgromadzenie. — Zagałi Madaj Wojciech i Pajak Piotr. Przewodniczącym został wybrany Siudy Wojciech, sekretarzem Pajak Piotr, zastępcą Bis Michał, skarbnikiem Maziarz Michał. Zgromadzenie żądać stanowczo wynagrodzenia za szkody wojenne w pełnej sumie a nie na papierze. Pełne votum ufności całemu klubowi P. S. L. Lewicy i bojownikom tego stronnictwa za dzielną i wytrwałą pracę w obronie ludu pracującego. Zgromadzenie wnoszą energiczny protest przeciw gminom zbiorowym, przeciw paszportom wewnętrznym i żądają natychmiast rozwiązania Sejmu i rozpisania nowych wyborów. Cześć Naczelnikowi Państwa Józefowi Piłsudskiemu.

Za Radę Chłopską: Pajak Piotr, sekretarz.

OKRĘG JAROSŁAWI Sekretaryat okręgowy udziela wszelkich porad prawnych bezinteresownie jedynie członkom Lewicy P. S. L. w środy i piątki od godziny 10 do 11 rano w lokalu przy ul. Spytka 1. 7 (koło kościoła farnego). Legitymować się należy w sekretaryacie legitymacjami Lewicy P. S. L. względnie pismem od przewodniczącego gminnej Rady Chłopskiej.

ODWIĘCIM. Dnia 23 lipca odbył się w Przeciszowie powiatowy Zjazd delegatów P. S. L. Lewicy.

Na Zjazd przybył włościanie okolicznych wiosek i miejscowi tak licznie, że wiec, aczkolwiek za zaproszeniami zamienił się w publiczny.

Wiec zagał i przewodniczył Jan Zajac prozes Pow. Rady Chłopskiej podkreślając w mowie doniosłość pracy politycznej i organizacyjnej.

Następnie referował sprawy polityczne poseł Seib, który dobitnie i zrozumiale przedstawił zgromadzonym bieg spraw politycznych, różne szachrajstwa wrogów ludu, a szczególnie szalone napady na Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego. Mowa jego wywarła wielkie wrażenie na słuchaczach. Dowiedzieli się delegaci może poraz pierwszy jakimi to drogami dąży reakcja do zaparowania nad ludem, do odebrania ludowi tych praw, które ciężką drogą walki zdobył. Mowcę obdarzono oklaskami. Następnie przemawiał sekretarz Pow. Rady Chłopskiej Tomasz Kita z Włosienicy, przedstawiając brutalną walkę reakcji i kleru przeciw ludowi, którzy postanowili za wszelką cenę rzucić oszczerstwa na działaczy ludowych i stronnictw politycznych, by tą drogą utworzyć sobie zwycięstwo przy nadchodzących wyborach. Omówił sprawy organizacyjne, wzywając w gorących, a serdecznych słowach do rozszerzania gazety chłopskiej „Przyjaciela Ludu” do stawiania w szeregi Lewicy ludowej — bo w jedności ludu leży siła.

Po przemówieniu ob. Zielińskiego udzielono głosu profesorowi p. Wadze, który zaczął napadać na Naczelnika Państwa, a chwalił pod niebiosa p. Paderewskiego, Dmowskiego i Korfanteo. P. Waga swoją głupią i banalną mową — wyśmiewany ustawicznie przez zgromadzonych — udowodnił, że nie zna doli ludu, chociaż sam jest synem p. organisty z Przeciszowa. Po skończonem pleceniu na w pięć minut w dziewięć — ciętą odprawę dał mu poseł Seib — ku ogólnej radości zebranych. Biedny duchowo profesor i agitator prawicowy — oparty o plec, raz się rumielił to znowu blednął i nie mógł ani słowa wybąknąć na swoją obronę, wobec ogłoszonych faktów i prawdy przez p. Seiba. Przekonał się p. Waga że chłopci w Małopolsce nie głupi i że się za nos woźdźić nie dadzą.

Zgłoszone rezolucje za rozwiązaniem Sejmu i przeprowadzeniem wyborów w październiku, cześć dla Piłsudskiego, pełne votum ufności Lewicy i p. Seibowi za przybycie — protest przeciw rządowi p. Korfanteo, a żądanie zaprowadzenia rządu prawdziwie włościańsko-robotniczego — uchwalono jednogłośnie. — W końcu dokonano wyboru delegatów na Zjazd do Krakowa.

Po zamknięciu wiecu przez przewodniczącego zgromadzenia rozeszli się spokojnie do domów, pokrzepieni na duchu i zachęcani do dalszej organizacyjnej pracy wśród swoich.

Pow. Rada Chł. Lewicy.

MILIONÓWKA. W sobotnim ciągnięciu milionówki wygrana padła na Nr. 1.811.095. Wykaz numerów, wygranych milionówek, których posiadacze dotąd są nieznanymi: 0.188.747, 0.470.094, 1.054.509, 2.154.312, 2.486.758.

Z AMERYKI.

CHICAGO IU. 18 lipca 1922. Strajk węglowy we wszystkich kopalniach w Pensylwanii, Virginii, Dakocie i t. d. trwa z niesłabnącą siłą. Kapitałiści w żaden sposób nie potrafili dotychczas strajku złamać. Zapasy węgla są wszędzie na wyczerpaniu, a ceny węgla idą ciągle w górę. Gazety przewidują, że nawet gdyby strajk już rychło się skończył, kopalnie nie będą już mogły dostatecznie zaopatrzyć ludność w węgiel na zimę. Strejk kolejowy również się utrzymuje, dla przesyłek pocztowych zorganizował rząd ruch automobilowy, aby w ten sposób zastąpić przewóz kolejowy. Ale to kosztuje dużo i nie może podobać zadaniu tak punktualnie jak kolej. Za tymi dwoma odbrzmieniami strajkami poczęły wybuchać strajki prawie we wszystkich zawodach i fabrykach. Mielśmy już tu w Chicago kilkudniowy strajk tranwajowy, strajk woźniców, monterów, nawet i fryzjerzy strajkowali. W ślad za tem zamieszanem drożyzna żywności i wszystkiego wzrosła szybko i jeszcze wzrasta. To też i utrzymanie rodziny staje się coraz trudniejsze. Wielka liczba rodzin polskich wybiera się wobec tego do Ojczyzny. Przyczynia się do tego także coraz widoczniejsza niechęć rodowitych amerykańców przeciw przybyłym żyjącym oszczędnie, bo chcącym zawieść do Polski nieco dolarów. W różnych fabrykach i przedsiębiorstwach warunkiem uzyskania pracy jest wykazanie się papierami amerykańskimi.

Izydor Nolek.

WORCESTER, Mass. Oglądaliśmy tu nowego misyonarza rzymskiego z Polski, a to w osobie ks. Gągolewskiego. Na zgromadzeniu, które się odbyło dla niego, przedstawił się ks. Gągolewski jako bezpartyjny, ale z każdego zdania można było wywnioskować, jak bardzo razi go Witos bez krawacki i w butach z cholewanii, jakby chętnie widział, gdyby wszystkich posłów chłopskich z Sejmu wyrzucono. Proboszcz ks. Bojanowski nie mógł usiedzieć z radości, tak mu się ta nienawiść przeciw chłopom podobała. Ale chłopie mimo to będą mu nadal znosić dolarki.

M. M.

BRISTOL, Conn. 20 czerwca. Posyłam prawniczkę za siebie i za M. Piragą, a przytem życzę powodzenia w pracy ludowej, a szczególnie życzę zwycięstwa przy wyborach. W pierwszym rzędzie trzeba by mnichów „zwołać” od posługiwania i od urzędów, aby mogli swobodnie pojechać do Rzymu, a choćby prosto do nieba. Chłopi polski obudź się i wyteż wszystkie siły abyś się wydarł z niewoli duszy i ciała.

Michał Ziomek.

RASSITER PA. Dnia 12 lipca. Jako wasz współziomek przebywający na drugiej półkuli czyli t. zw. Ziemi Waschingtona, z tej to przybranej ojczyzny chcę po raz pierwszy zaskłać wam wyrazy „Szczęść Boże” w waszej pracy dla Ludu i Oświaty, którą niesiecie pod wielką czu-

strzechę. Jako wasz rodak chciałbym i ja tu naderco tej prawdy z „Przyjaciela” skorzystać na obczyźnie dla naszych braci Polaków w tej okolicy. mieć więcej wiadomości o naszej Ojczyźnie. Jestem 17 lat czytelnikiem „Ameryk. Echo” „Dziennika Ludowego” również. Lecz mojem zdaniem jest, że „Przyjaciel Ludu” bije i chłoczco lepiej klechów i kuryę rzymską! Idzie podług prawdy i zasad Mistrza Nazaretu i Jego św. nauki ewangelicznej, jako też broni Ludu, uczy praw i zasad Rzeczypospolitej. Rodacy otrzymują tam odemnie „Amerykę Echo”, a ja znów chcę jeszcze skorzystać z „Przyjaciela Ludu”, tak równocześnie posyłam 2 dolary jako roczną prenumeratę. Pozatem będę się starał o rozwój tutaj P. S. L.

Kazimierz Zachwieja.

(2 dolary otrzymaliśmy, gazetkę już posyłamy. Administracya).

WATERTOWN, N. Y., 13 lipca. Ośmioro dzieci w wieku od 11 lat do 16 zostało rozerwanych w strzępy wskutek eksplozyji naboju 75-cio milimetrowego na ganku domu Edwarda Workmana. Pocisk był używany jako kłamka do drzwi i nikt nie wiedział że był naładowany wybuchowym materiałem.

Wiadomości polityczne POLSKA.

Wszystkich księży polsko-rzymskich, którzy po rozdziale Górnego Śląska pozostali w części przyznanej Niemcom, bojówki niemieckie wypędziły z tamtąd, tak że przenieśli się oni do Polski. Nawet klerykalne gazety z ubolewaniem to zaznaczają, iż komisya rzymska zupełnie się nie ujęła wobec rządu niemieckiego za wypędzonymi księżmi. Co więcej, Komisya rzymska nie zgodziła się na uwolnienie polskiego Śląska z pod rozkazów biskupa niemieckiego w Wrocławiu; wobec czego uczuciami religijnymi i majątkiem kościelnym polskim ma nadal rozporządzać biskup Niemiec z Wrocławia. Takie owoce zbiera Polska z Rzymu za swoją baranią pokorę i ślepa uległość. Wobec Niemiec Komisya rzymska jest skromna z obawy, aby owieczki niemieckie nie uciekły do luteranów.

ZAGRANICA.

Czechy są zaniepokojone układami toczącymi się między Austryą a Węgrami o utworzenie związku wzajemnej pomocy. Czesi przewidują, iż wzmocnione Węgry sięgną wkrótce po odebranie Słowaczyny i Rusi zakarpackiej.

Niemcy mają nowy wielki kłopot z Bawaryą, która nie chce się poddać ustawie o obronie republiki przed zamachami kajzerowców. Prze-

powiadają nawet, że kajzerowcy bawarscy gotowi są zerwać jedność z Rzeszą niemiecką, aby mogli powrócić rodzinę królewską Wittelsbachów na tron bawarski. Z tego można osądzić patryotyzm arystokratów niemieckich: gotowi rozbić jedność państwową narodu niemieckiego, z nienawiści do ludowładztwa, podobnie jak nasze polskie panki dręczą naród ustawicznym wicherzeniem, aby wzbudzić w ludzie tęsknotę za carem czy kajzerem.

Kosya. Gazety angielskie i niemieckie głoszą, że rząd bolszewicki, nie mogąc sobie dać rady z zwrastającymi trudnościami wewnętrznymi, myśli o wojnie przeciw Polsce, aby odwrócić zainteresowanie społeczeństwa w inną stronę. Nie bardzo trzeba wierzyć tym alarmom, ale musimy się mieć na ostrożności.

Grecya będąca w ciągłej wojnie z Turcyą, przygotowała się do uderzenia na Konstantynopol. Wiście o tem zanepokoila zwłaszcza Anglię i Francję, które też zaraz pospieszyły z przeciwdziałaniem.

Włochy w dalszym ciągu są widownią krwawych walk pomiędzy faszystami a socyalistami. Podczas bitwy w Ravennie padło 10 trupów, a 64 rannych odwieziono z pobojuwiska do szpitala. Przeszło miesiąc sprawuje rządu ministerstwo będące w dymy-yi, z tej przyczyny, że nowego ministerstwa nikt nie może utworzyć. Z powodu ciągłych zamięszek pieniędzy włoski traci wartość, a to znów pogarsza sytuację, tak, że przepowiadają tam wybuch zupełnej wojny domowej.

OKRUSZYNY.

NACZELNIK PAŃSTWA będzie w Krakowie 5, 6 i 7 sierpnia br. na zgromadzeniu Legionistów, którzy pod jego dowództwem pierwsi wyruszyli z Krakowa 6 sierpnia 1914 na wojnę o wolność Polski. Obok Naczelnika Państwa uczestniczyć będą w tym pamiętnym obchodzie generałowie Wł. Sikorski, Rydz Śmigły, Berbecki, Galica, dr. Krzemiński i inni legionści z owego czasu, którzy zostali przy życiu.

ZIEMIA DLA ŻOŁNIERZY. Komisya kwalifikacyjna przy referacie osad żołnierskich D. O. K. w Warszawie kończy układanie listy kandydatów na otrzymanie ziemi jesienią roku bieżącego. Wobec tego że znaczny odsetek podań nie mógł być uwzględniony z powodów formalnych, wynikających ze zmienionych wymagań przy kwalifikowaniu petenta, o czym prawdopodobnie nie wszyscy zainteresowani wiedzieli, a zwłaszcza zdemobilizowani, przypominamy, że dla otrzymania ziemi koniecznym jest: 1) wypełnienie deklaracji, którą D. O. K. wysyła do poszczególnych kandydatów; 2) w celu otrzymania deklaracji należy podać do odnośnych D. O. K. dokładny adres petenta; 3) świadectwo lub poświadczenie gminy, że kandydat pochodzi z rodziny rolników, względnie przedłożyć świadectwo z ukończenia studiów rolniczych; 4) jednym z kardynalnych wa-

runków na otrzymanie ziemi jest złożenie deklaracji przez petenta, że natychmiast po otrzymaniu nadziału wyjedzie na Kresy i że posiada odpowiedni inwentarz, ewentualnie fundusze na zagospodarowanie się.

ENDECCY przygotowali na agtację wyborczą życiorysy swoich posłów i firmowych działaczy. Ktoby nie wiedział, że właśnie ci endeccy posłowie z całą gorliwością strejkowali przeciw reformie rolnej, a przy każdej sposobności rzucałi się na Naczelnika Państwa, toby z owych życiorysów uwierzył, iż endeki to aniołowie. — A tymczasem to endeki kroczą na czele całej reakcji. Ich wodzem jest jezuita ks. Lutosławski, żądający kary śmierci na każdego, kto nie wierzy w świętobliwość kleru.

WYJAZD ROBOTNIKÓW polskich za robotą do Francji jest dosyć liczny. Komfisy francuskie przyjmują tylko zdrowych i solidnych robotników, oraz robotnice. Robotnicy rolni zgłaszają się do francuskiej misji w Krakowie, ulica Podzamcze 30, natomiast górnicy zgłaszają się do francuskiego biura w Oświęcimiu (baraki dla uchodźców). Biuro częstochowskie misji francuskiej zostało rozwiązane. Robotnicy wobec tego nie powinni jechać ani do Częstochowy, ani do Poznania, i narażać się niepotrzebnie na koszt, tylko szukać pracy bądź w Krakowie, bądź w Oświęcimiu.

Przy tej sposobności nadmieniamy, że pewna mała liczba naszych ukwalifikowanych robotników naftowych, pracuje także we francuskich kopalniach nafty w Tunisie i Algierze.

NADUŻYCIA PRZY SPRZEDAŻY KONI. W Oświęcimiu miano popełnić wielkie nadużycia przy sprzedaży koni, przeznaczonych przez min. rolnictwa dla włościan. Zamieszanych w tę aferę jest kilku funkcyonaryuszy państwowych, oraz szereg zawodowych „koniarzy“. Komenda policji okręg. wysłała organa śledcze celem zbadania sprawy na miejscu.

GAZETA PODHALAŃSKA, wydawana w Nowym Targu, wobec rozpisania wyborów sejmowych zrzuciła już obłudną maskę bezstronności i okazała się jako zwykła szmatka endecka.

ŚMIERĆ SKUTKIEM ZATRUCIA GRZYBAMI. W Gołębnie (Wielkopolska) zatruto się grzybami 5 robotnic sezonowych z pod Warszawy, 3 z nich zmarły, 2 zaś z trudem przychodzą do zdrowia.

POŻAR 45 DOMÓW MIESZKALNYCH. W poniedziałek o godz. 12-tej w południe przy silnej wichurze wybuchł gwałtowny pożar w Gniazdowie pod Koziegłówkami. Spłonęło doszczętnie 45 domów mieszkalnych wraz z zabudowaniami gospodarskimi i stodołami. W oborach spłonęło kilka sztuk bydła i trzody chlewnej, której nie zdołano wyprowadzić. W jednym z płonących domów znalazła śmierć chorea umysłowo dziewczyna wiejska, która przygnieciona została walącymi się belkami sufitu.

Straty poniesione przez pogorzalców, obliczane są na dziesiątki milionów marek.

GOSPODARSTWO.

STEMPLOWANIE CZEKÓW AMERYKAŃSKICH. Przy podejmowaniu pieniędzy za przesyłane z Ameryki czeki obowiązywał dotychczas ten przepis, że musiało się z czekiem takim iść do Urzędu podatkowego, gdzie, po zmarnowaniu połowy dnia, musiało się płacić 3 Mk. od tysiąca.

Obecnie na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 26 czerwca p. 314 została ta długa i kosztowna opłata uchylona i w myśl tego rozporządzenia opłaca się czeki amerykańskie opiewające czy na dolary czy na marki polskie jedynie nalepieniem stempla 5 Mk. Ministerstwo Skarbu w rozporządzeniu tem kierowało się chęcią uproszczenia długiej drogi biurokratycznego opłacania przez ludność czeków w Urzędach podatkowych.

Rozporządzenie to zostało wydanem 26 czerwca 1922 i było dość czasu na wprowadzenie je w życie.

Lecz w Polsce rozwielmożnionym urzędnikom zdaje się iż jeśli jaka ustawa tyczy chłopów i jest dla nich życzliwą, to się jej nie powinno wykonać. Chłopskie masło i jaja wlaży im tak do ich słabych głów, że się w nich zrobiła jajecznicca i obecnie szanują jedynie ustawy z podwyżkami pensji, maożnika, te śledzą pilnie, wykonują lub o wykonanie się upominają, a inne ustawy, zwłaszcza tyczące się kiesz. n. chłopskich mają za nic.

Więc rozporządzenie Ministerstwa Skarbu istnieje, a Urzędy podatkowe nic o nich nie chcą wiedzieć i domagają się dawnego sposobu stempłowania. Jest to naturalnie bezprawie, obliczone jedynie na nieznaną przez chłopów owego rozporządzenia. Poza nieraz codzienną stratą czasu, taki dawny sposób stempłowania 3 Mk. od tysiąca w Urzędzie podatkowym był bardzo kosztownym i czynił nieraz dużą sumę.

Gdyby jakikolwiek bank lub Urząd podatkowy domagał się opłaty większej jak nalepienie stempla za 5 Mk. na czeku, to prosimy donieść nam o tem a my przypilnujemy tego, by tak Urząd podatkowy jak i bank do ustawy się zastosował.

SZKOŁA HODOWLANO-ROLNICZA W DĘBLINIE (kurs 10-miesięczny) przyjmuje zapisy uczennic do 15 września. Szkoła uczy praktycznie hodowli inwentarza gospodarczego, przetwórczości i zbytu towarów. Kandydatki od 18 lat, przygotowujące odpowiadające przynajmniej 6 oddziałom szkoły powszechnej. Nauka bezpłatna. Wpisywane 5000 marek. Uczennice winne na swoje utrzymanie dostarczać produkty. Zgłoszenia — koleją i pocztą Dęblin. Administracja Szkoły Hodowlano-rolniczej.

Odpowiedzi Redakcji.

Żona i matka z Wilmerding: Otrzymałyśmy i przeczytali, ale nie wydrukujemy. „Sposobność robi złodzieja”, a łatwość dostania trun-

ków pomnaża pijaństwo. Dwory budowały karzany tuż przy kościele, aby nikt nie ominął. Zło nie da się naraz wytepić, ale trzeba zacząć i iść krok za krokiem do celu. Jesteśmy pewni, że z czasem rząd amerykański ujarzmi „mond-siajnówkę” i wytepi domowe gorzelnie. — **J. B. Waldowo szlacheckie:** Podatek od wzbogacenia się został uchwalony i świeżo nową uchwałą Sejmu zmieniony. Radzimy wnieść rekurs do Izby skarbowej przeciw wysokości wymiarowi. Są osobne książeczki w księgarniach o wymiarze tego podatku. Obowiązuje on w całej Polsce. — **Gm. Laskowa:** Wdrożono kroki w celu albo rozwiązania dzierżawy, albo podniesienia czynszu do teraźniejszej stopy. — **Ciekawym:** Najpierw zapytajcie się siebie samych, ileście złożyli wy na fundusz wyborczy. Prawie nic. Dlatego też nie macie prawa rachować tego co inni złożyli: Mamy skromny fundusz wyborczy złożony prawie wyłącznie przez przyjaciół naszych w Ameryce. Wystarczy on na druki. Płatnych agitatorów nie utrzymujemy wcale żadnych. — **Wł. Pietras:** List otrzymaliśmy, tę sprawę zbadamy, skoro wróci p. Sanojca. — **W. Świętek, Dukla:** Piszemy o tem, dlatego nie wydrukujemy. — **J. Gruszczyński:** Jesteśmy organem P. S. L., a nie Z. Z. R. R., dlatego nie wydrukujemy. — **W. Domka we Francji:** Wyroki sądowe w takich sprawach są różne. Zależy od terminu kiedy złożyli pieniądze. Radzimy się z tem zwrócić do adwokata Dra Więcka w Rzeszowie. — **J. Kijak:** List z 22 lipca otrzymałem. Odpowiedź listowna z Warszawy zapewne już nadeszła? — **W. Kubik:** W ustawie o podatku od wzbogacenia się podczas wojny wyraźnie powiedziano, że kto wrócił z Ameryki z pieniędzmi i za te pieniądze kupił realność czy jakikolwiek przedsiębiorstwo, ten jest zupełnie wolny od tego podatku. Wywalczył ten przepis poseł Stapiński. Trzeba sobie kupić tę ustawę w pierwszej lepszej księgarni. — **Wł. Kuziara:** Wydrukujemy.

Odpowiedzi Administracji.

Litwicki Fr. Rybna: Mkp. 1.000 otrzymałyśmy 30 marca 1922 na fundusz agitacyjny.

Powiaty

Sanok, Krosno, Jasło!

DACHOWKĘ szbestosowo-cementową „WIEK”, 1-3

znakomity materiał do krycia dachów, wyrób jak przedwojenny, posiada na składzie zastępca fabryki

„ZETPEHA” Krosno.

**40/42% SOLE POTASOWE
STASSFURCKIE**
dostarcza **REPREZENTACYA**
Józef KARRACH, Lwów,
ulica **KOŚCIUSZKI L. 18.** 481 1-1

USPULUN najlepsza bajca nasienna, wypróbowana przez Stacje Rolnicze, niszczy wszelkie szkodniki nasion zbóż okopowych i ogrodowych, jak śnieć, grzybek śnieżkowy, zgorzel zdźbia, paskowatość liści, głównie okrytą, plamistość strąków, podnosi siłę kiełkowania, wpływając dodatnio na jakość i wydajność plonów. W uznaniu swej skuteczności i ważności dla naszego gospodarstwa rolnego uwolnioną od cła przez Ministerstwo Skarbu i Rolnictwa oraz Dóbr Państwowych. Do nabycia we wszystkich **Towarzystwach i Spółkach Rolniczych** jakoteż i w **Przedstawicielstwie na Polskę: Józef Karrach, Lwów, Kościuszki 18.** Cenniki i prospekta darmo i opłatnie. 481 1-4

 TOMASYNA, mączka żużlowa THOMASA, z przedwojenną gwarancją dostarcza na sezon jesienny
JÓZEF KARRACH 452
Lwów, ul. **Kościuszki L. 18.** 4-4

**FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH
BRACI PLEZIA**
Kotomyja (Kosaczów). 479 1-10
Polecia: Plugi włościańskie z drewnianymi grządzielami orzące na jakiegokolwiek koleśnicy, koleśnice, obsypniki do kartofli, młynki do czyszczenia zboża itd. — Przyjmuje do naprawy wszelkie maszyny rolnicze.

MAŁOPOLSKA FABRYKA OPLĄTKÓW
w Wadowicach
oprócz opłatków mszalnych, hostyi, komunikantów, opłatków aptecznych i cukierniczych, wypieka już opłatki wigilijne, białe i kolorowe, które wysyła na żądanie zaraz lub wedle umowy. Przy zamówieniu po nad 100 kop opakowanie nie liczy się. Kto chce mieć pewność otrzymania opłatków na czas i w dostatecznej ilości należy już zamawiać, również ze względu na wzmagającą się drożyznę. 477 1-5

KTO przyjmie na mieszkanie z utrzymaniem chłopca 12-letniego, potrzebującego męskiej opieki? Termin 1 rok. — Warunki zapłaty nadsyłać:
JADWIGA NUNBERG
Kraków, ulica Czarnowiejska Nr. 15. 469 3-3

**SUPERFOSFAT mineralny 16%,
SIARCZAN AMONOWY, AZOTNIAK, żużle
THOMASA, bajca USPULUN**
dostarcza na sezon jesienny 453 4-4
Józef KARRACH, LWÓW,
ulica **Kościuszki 18.**

U 992/21

5

W Imieniu Rzeczy Pospolitej Polskiej!

Sąd powiatowy w Wadowicach wydał w sprawie karnej Anny Małatowej, gospodyni w Wadowicach na Niwach, o przekroczenie z Art. 19 ust. z 2 lipca 1920 L. 67 Dzpp. na wniosek oskarżyciela publicznego na ukaranie, po przeprowadzonej rozprawie następujący

Wyrok!

480 1-1

Oskarżona Anna Małatowa winną jest, że dnia 6 października 1921 r. w Wadowicach żądała za przedmioty niezbędne zapotrzebowania, a to za mleko cen oczywiście nadmiernych, przez co dopuściła się przekroczenia z art. 19 ustawy z 2 lipca 1920 Nr. 67 Dzpp. i za to skazaną zostaje w myśl cytowanego paragrafu na karę aresztu przez 14 dni, oraz na ogłoszenie tegoż wyroku na jej koszt w dzienniku „Przyjaciel Ludu”, zaś w myśl § 389 pk. na ponoszenie kosztów postępowania karnego i wykonania kary.

Wyrok powyższy został zatwierdzony wyrokiem Sądu okręgowego jako apelacyjnego w Wadowicach z dnia 14 czerwca 1922 Lcz. Bl 304/22/4.

Sąd powiatowy O. IV.

Wadowice, dnia 2 listopada 1921.

Baczność
powracający z Ameryki!

Biuro kupna i sprzedaży

Henryka Buchelta w Jaśle
ma zaraz do sprzedania:

4 gospodarki od 8 do 15 morgów
w pow. Rzeszów,
2 gospodarki od 8 do 10 morgów
w pow. Kolbuszowa,
4 gospodarki od 5 do 7 morgów
w pow. Jasło. 478 1-1

Folwark 28 morgów koło Tuchowa,
folwark 280 morgów koło Przemyśla,
folwark 77 morgów koło Jasła,
gospodarstwo 31 morgów w Kongresówce z budynkami za 5 mil. —
Dużo gospodarstw na Pomorzu,
Poznaniu i t. p.

Na obecny sezon budowlany

poleca **wapno skaliste** i do bielienia, najlepszej jakości **cement portlandzki**, **dachówkę** ognio-trwałą **ASBIT**, **EIFERNIT**, **WIEK** po cenach przystępnych z szybką dostawą. Firma hurtowna

A. BODUCH, Żywiec, Rynek L. 22.

Na wszelkie zapytania należy dołączyć znaczek pocztowy za 20 Mkp. 412 8-10

Sporysz (Mącznicę) kupuje

i płaci najwyższe ceny sklep Grzegorza BIENIA, ul. Długa Nr. 6, obok apteki, w Krakowie. 456 4-8

Uboeczny dochód dla każdego pracowitego obywatela

100.000 mk. i więcej miesięcznie

stałego, uczciwego zarobku może mieć każdy nauczyciel wiejski, pisarz gminny, organista, wogóle każdy pracowity człowiek na wsp. przy pozasłużbowej pracy może zarobić. 485 6-0

Listy i zapytania pod adresem „Senator” 89 Bydgoszcz

DOM ROLNICZY

Zastępstwo Prościejowskiej Fabryki

MASZYN ROLNICZYCH

F. WICHTERLEGO

NOWY SĄCZ, ul. Hoffmanowej L. 1

poleca:

TOMASYNĘ

z „GWIAZDĄ” 18% we workach jutowych.

SUPERFOSFAT

i inne nawozy sztuczne.

Wysyłka wagonowo i pojedyncze worki.

UDZIELA SIĘ KREDYTU.

421 3-8

Nie można taniej! tylko za Mkp. 6.500.

Zegarek S. „ANCRE” patent (nie cylind.) wysyłam za zaliczeniem pocztowym po otrzymaniu zamówienia (bez zaliczki). Elegancki i mocny, kieszonkowy, odkryty, męski, płaski zegarek syst. „Chronometr” z czarnej angielskiej stali, chód dziewięcynny na kamieniach „Remontaur”. Specjalna urządzenie zabezpiecza sprężynę od uszkodzenia. Cena niebywała, na krótki czas tylko 6500 Mk. 2 szt. 12500 Mk., 3 szt. 18,000 Mk. Zegarki Nr. 419 z lepszego gatunku Mk. 7500, 2 szt. 14500, 3 szt. 21000. Zegarki

„BŁYSKAWICA”

z samoświecącym w nocy cyferblatem pokazującym dokładny czas w ciemności. Eleganckie, modne, szwajcarskie niklowe zegarki dla Panów i Pań, na rękę ze skórzanym paskiem, najnowszych fasonów, chód dziewięcynny, na kamieniach. Cena 9500 Mk., 2 sztuki 18.500 Mk., 3 sztuki 27.000 Mk. Zegarki wysyłam wyregulowane do minut z gwarancją za dobry chód na 5 lat. Koszta przesyłki i opakowania na rachunek kupującego.

- 1) Łańcuszki z prawdziwego nowego złota, gwarantowane, że nie czernieje Mk. 5000, 6500 i 8000.
  - 2) Maszyno obrączki ślubne, złote 14% kar. (585) para Mk. 25.000, 30.000, 35.000 i 50.000.
  - 3) Łańcuszki damskie złote 14% kar. (585) do medalionów lub do krzyżyków, na nowszych solidnych fasonów, maszyno Mk. 18.500, 25.000 i 35.000.
  - 4) Medaliony złote 14% kar. najcenniejszych fasonów robota solidna Mk. 15.000, 25.000, 30.000, 35.000 i 40.000.
- Zamówienia adresować: Przedstawiciel szwajcarskich zegarków 475 2-8

JOZEF JAKUBOWICZ

10 WARSZAWA, SIENNA 27, d. w.

Uwaga: Kupujący nie rde rzwykuje jeśli towar się nie spodoba przvimuje z powrotem i zwracam pieniądze. Zegarki nagrodzone 4ma złotymi medalami na różnych wszechświatowych wystawach.

1) Wielm. Panie Jakubowicz w Warszawie. Zawia damiam, że zegarek genewski otrzymałem, opłaciłem na pocztie, bardzo jestem zadowolony i bardzo Panu dziękuję za życzliwe wysłanie. Pozostaje z poważaniem Władysław Kosiński, m. Grajewo.

2) W. P. I Zegarek odebrałem za który serdecznie dziękuję. J. Blaszkowski m. Hrubieszów, z. lubelska.

3) Sz. Panie! Posyłkę odebrałem, za która uprzejmie dziękuję. Postaram się zarekomendować Swotnia znajomym. Z szacunkiem A. Dobrowolski, m. Kazimierz, ziem. Kielecka.

4) Sz. Panie! Dziękuję Sz. P. za wysłany mi zegarek i uprzejmie proszę wysłać mi zegarek „Chronometr” lepszego gatunku na 15 kamieniach i taknaj. przedzej za zaliczeniem pocztowym Mieczysław Borowski m. Jędrzejów ziem. Kielecka.

5) Sz. P. I! Bardzo dziękuję za wysłanie mi 4 zegarków. Jestem bardzo zadowolony, są niedrogi i prawidłowo pokazują godziny. D. Nowik Rudnik.

6) Sz. Panie! Przystanie przez firmę zegarki „Chronometr” okazały się podług zaświadczenia rzeczoznawców warte o wiele więcej niż zapłaciłem, przytem okazały się odpowiednie do rozdania moim uczniom jako nagrody, a zatem proszę firmę o niezwłoczne wysłanie jeszcze 5 sztuk takich zegarków. K. Andrzej Rudek m. Stanisławów.

KRÓLEWSKO-HOLENDERSKI LLOYD

KRAKÓW, ul. Szpitalna 30 (Hotel Pollera)

Najwygodniejsza i najtańsza przeprawa bezpośrednią linią pocztową do

ARGENTYNY I BRAZYLII

Nasze najbliższe transporty odchodzą z KRAKOWA przez AMSTERDAM:

ORANIA
12 LIPCA

GEBRIA
2 SIERPNIA

ZEELANDYA
23 SIERPNIA

463 3--4

Wszelkich dokładnych informacji udziela bezpłatnie nasze biuro
Królewsko-Holenderski Lloyd, Kraków, ul. Szpitalna 30.

Nie potrzeba się wstydzić, tylko ratować zdrowie
i życie jak najprędzej, aby nie było zapóźno!

Jeżeli komu zrobiła się gęła czyli wypęk na podbrzuszu lub w pachwinie czyli słabiźnie i gdy już wnętrzości opadają na dół — to jednak człowiek się uratuje i będzie zaraz zdrowy do ciężkiej pracy i na stare lata. Lecz trza sprowadzić bandaż rupturowy czyli przepuklinowy (na brzuch nazywają też kiłą). Otóż zamawiając bandaż należy podać wiek osoby. Czy to mężczyzna, kobieta lub dziecko? Z której strony, z lewej, prawej, czy może na obie strony? Czy opadło na dół i jak wielka? Czy w leżącej pozycji wchodzi do wnętrza, czyli czy w spaniu się chowa? Miara nitką lub centymetrem przez biodra czyli kłąby. Wysłać pocztą za zaliczką. Na wypadek potrzeby wymiana jest dozwolona.

472 2—2

M. L. Polaczek w Samborze 29

Wyrobia się też **Podpaski brzuszne** na gumach dla kobiet oberwanych i zepsutych po połogach i przez dźwiganie, z pracy i t. d. **Bandaże** — **pesary** przeciw największemu wypadaniu macicy. **Prostotrzymacze** przeciw tworzącym się garbom, pochyłemu utrzymaniu się, przeciw wysterczającym kościom łopatkowym i t. d.

Troska matek o właściwe odkarmienie niemowląt bez mamki odpada mamy bowiem środek odżywczy, wystarczający za zupełne odżywienie! To zadanie spełnia

Mączka odżywcza dla dzieci „PHARMA”

jako preparat naturalny, łatwo strawny, o znacznej sile odżywczej.

Żądajcie wszędzie Mączki odżywczej „PHARMA”, która jest do nabycia w puszkach blaszanych w każdej aptece, drogueryi i handlach artykułów spożywczych.

Wedle poleceń lekarskich

najidealniejszym środkiem przeciw atakom podagrycznym, ischias, reumatyzmowi mięśni, stawów, nerwobólom, bólowi krzyżów, migrenie, kluciu w bokach, porażeniom, jest

SAPOMENTHOL MATULI

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogueryach
tylko w oryginalnych słoikach małych i większych.

446 6-10

EUGENIUSZ MATULA fabryka środków leczniczych Sp. z ogr. odpow. Kraków.

SKANDYNAWSKO-AMERYKAŃSKA LINIA

Skandinavian American Line

WARSZAWA, ULICA SENATORSKA 35.

Wygodną i szybką podróż do Nowego Jorku

mają pasażerowie,
którzy podróżują
naszymi znanymi
pośpieszn. okrętami
pasażerskimi,
□ □ □ □ □ □ □ □

Frederic VIII,
Oscar II,
Hellig Olav,
i United States,
które odchodzą
co tydzień.

POLSCY i ROSYJSCY EMIGRANCY!

Formalności związane z wyjazdem do Ameryki są bardzo trudne! Zwracajcie się listownie lub osobiście do naszego biura Warszawa, SENATORSKA 35 (obok Poselstwa Amerykańskiego), a otrzymacie najdokładniejsze informacje. Wszyscy pasażerowie, którzy jeszcze nie byli w Ameryce, powinni natychmiast listem poleconym lub osobiście dostarczyć do naszego biura swoje affidavity. To jest konieczne dlatego, byśmy się mogli zwrócić o ostemplowanie affidawitów do Urzędu Emigracyjnego w Warszawie, który poleci starostwu wydanie lub przedłużenie paszportu. Bardziej szczegółowe informacje osobiście lub listownie bezpłatnie wysyłamy po przesłaniu adresu. Ci, którzy już w Ameryce byli, (reemigranci) winni niezwłocznie porozumieć się z nami, gdyż oni mają pierwszeństwo do otrzymania wizy na wyjazd do Ameryki.

Cena sztyfki 3-cią klasą z Warszawy do New Yorku wynosi 106 dolarów.

Najwygodniejsza nasza II. klasa wynosi 130—135 dolarów.

Amerykański podatek pogłówny wynosi 8 dolarów.

444 7—0

Dobre i pożyteczne książki

nabyć można tanio w Administracji
„Przyjaciela Ludu” w Krakowie:

Kler pod pręgierzem Sejmu.

Doskonała mowa posła Dra Putka
Cena Mkp. 80.

Walka o wolność sumienia w Polsce.

Mowa posła Dra Putka na temat stosunków
kościelnych. Cena Mkp. 80.

Musimy zwyciężyć!

Rozprawa Red. Sanojcy o reformie rolnej.
Cena Mkp. 100.

Walka o ziemię

w Sejmie Ustawodawczym, czyli wnioski inter-
pelacyjne i przemówienia posłów Polskiego Str.
Lud. w Sejmie. Cena Mkp. 100.

Książki wysyłamy po otrzymaniu pieniędzy z
dołączeniem 20 Mkp. na koszt opakowania
wysyłki.

Kto zamówi wszystkie te książki razem
otrzymuje posyłkę i opakowanie za darmo.
Również na życzenie posyłamy te książki za
zaliczką pocztową, t. j. że za książki płaci się
na poczcie przy odbiorze książek.

W Ameryce książki te zamówić można „Przyja-
ciel Ludu” 6305 Fleet Ave, Cleveland Ohio.

Baczność Rodacy!

Bardzo dobre kuno z rąk przeważnie
niemieckich, wzorowe gospodarstwa z
pięknymi budynkami, kompletny inwe-
ntarz żywy i martwy, korzystale i tanio
do nabycia, ponieważ Niemcy gromadnie
opuszczają Poznańskie. Polecamy przede
okóło cztery tysiące różnej wielkości
majątków i gospodarstw, oraz w mia-
stach piękne wille, domy, interesa han-
dlowo-przemysłowe, fabryki, apteki,
młyny, hotele, piekarnie, rzemysłownia, res-
tauracje, cukiernie, kawiarnie, desty-
lacje, spedytorstwa, browary, fabryki
maszyn, zakłady instalatorskie, cegielnie,
zakłady fotograficzne i t. d.

Ostrzegamy PT. Kupujących przed fał-
szywymi agentami na stacjach kolej-
owych, którzy podszywają się pod naszą
znaną firmę.

Sądownie zapisana firma: Biuro Komisowe

„VIKTORIA”

Września (w Poznaniu) ul. Poznańska 14
Telefon Nr. 69.

Oddziały: Poznań, Toruń, Pleszew, Konin,
(Kaliskie). 417 3-4

NOWE DROGI

pismo tygodniowe oświatowe.
Kosztuje kwartalnie 140 Mkp.
Adres: tygodnik „Nowe Drogi”
Łódź ul. Nawrot 26.

DOM ROLNICZY

ZASTĘPSTWO PROSCIEJOWSKIEJ FABRYKI
MASZYN ROLNICZYCH
F. WICHTERLEGO
NOWY SACZ, ulica Hoffmanowej L. 1

połączone

Kieraty kryte jedno i dwukonne z i Wichterlego.
Młocarnie kieratowe z wytrząsaczami i sitem na
kółkach przewozowych, słynne 1 MR 18 Wi-
chterlego,

Młocarnie ręczne LMK Wichterlego,

Przyślawki uniwersalna,

Completna garnitury młocarniane z pasami
skórzanymi Wichterlego,

Młyny do czyszczenia zboża krajowe,

Sieczkarnie ręczne i kieratowe. 447 5-10

Przyjmujemy zamówienia na pojedynczą i hurtową
dotawę tomasyny z „Gwiazdą” i superfosfor po-
syłamy franko do każdej stacji i na kredyt.

UWAGA! Cenników nie wysyłamy, zaraz zamówić
i zrealizować, bo zapasy wyczerpane.

Jedyny najtańszy dom handlowy 473 2-4

IGNACY CYPRES

Kraków, ul. Szewska L. 13/P. L.

• poleca ukłowy system Roskopi 4000 Mk.
Budzik przedwojenny 4000 Mk. Skrzypce
ze smyczkiem 9500 Mk. i wyżej. Pudła do
skrzypiec Mk 3000, 4000. Harmonie wieża-
skie model, jednorzędówka Mk 10000, dwu-
rzędówka Mk 18000. Trąby akordeonowe
Mk 2500, 3500. Dyamenty do szkła Mk.
2500, 3000. Brzytwy Mk 900, 1000, 1200. Maszynki do włosów
Mk 2500, 3500. Maszynki do sanogolenia Mk 3000, 4000. Pas
do brzytwy 600 Mk. Kamień 400 Mk. Przy zamówieniu
potowę zadatku, reszta za pobraniem.

Cenniki iustrowany za nadesłaniem 70 Mk przekazem
Kupuje srebro, złoto brylanty

Nawozy sztuczne

prawdziwą tomasynę marki gwiazda, żuźle Martina,
superfosfat i inne nawozy dostarcza wagonowo
szybko firma hurtowna

A. Boduch, Zywiec, Rynek 22.

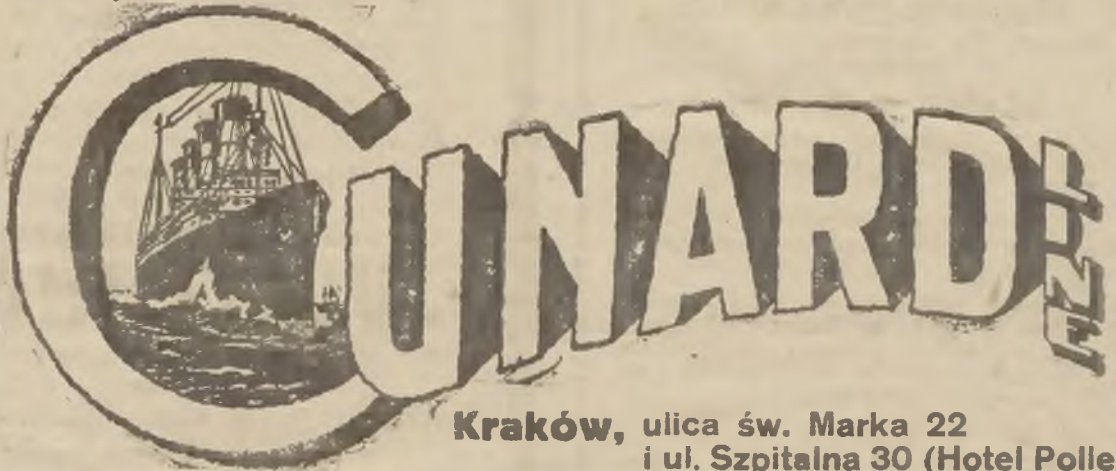
Na wszelkie zapytania należy dołączyć znaczek
pocztowy za 20 Mkp. 411 8-10

CUNARD-LINE

Bardzo **dla Reemigrantów** i **Emigrantów** Bardzo
ważne **ważne**

W miesiącu lipcu i sierpniu zezwolono znacznej ilości osób na wyjazd z Polski do Ameryki i Kanady.

Celem załatwienia formalności, potrzebnych do wyjazdu, należy w najkrótszym czasie zwrócić się do naszego biura:

Kraków, ulica św. Marka 22
i ul. Szpitalna 30 (Hotel Pollera)

osobiście lub listownie.

REEMIGRANCI

którzy wrócili do Polski nawet przed dwoma laty, zechcą zgłosić się w naszym biurze z paszportami z Ameryki w czasie najkrótszym, byśmy dla nich wyrobili wizę amerykańską i wystarali się o szybki wyjazd.

EMIGRANCI

powinni niezwłocznie przesłać do biura naszego pod adresem:

„CUNARD-LINE”

Kraków, ulica św. Marka 22 i Szpitalna 30 (Hotel Pollera)

swój Affidavit (papiery z Ameryki) i mogą być pewni, że otrzymają w najkrótszym czasie pozwolenie na wyjazd do Ameryki.

Każda zwłoka narazić może na utratę prawa wyjazdu, ze względu na ograniczoną ilość osób, mogących wyjechać w tym roku do Ameryki.

Zaznacza się, że kto zaraz prześle pod wskazanym adresem:

„CUNARD-LINE”

Kraków, ulica św. Marka 22 i Szpitalna 30 (Hotel Pollera)

Affidavit swój (papiery amerykańskie), ten może być pewny, że w najbliższym czasie wyjedzie do Ameryki.

Nasze okręty są największe i najszybsze na świecie, bo przeprowadzają podróżnych już w około 4 1/2 dniach do Ameryki i wyjeżdżają prawie codziennie ze wszystkich portów świata, przy czem pasażerowie mają zapewnioną opiekę podczas całej drogi, otrzymują znakomity wikt i zostają pomieszczeni w osobnych kajutach na 2—4 osób.

Dla wygody publiczności zaprowadzono na naszym okrętach Msze katolickie, by podczas drogi podróżni nie byli pozbawieni strawy duchowej.

Okręty nasze odchodzą z Gdańska, Cherburga, Antwerpii, Rotterdamu itd. Bilet okrętowy kosztuje z Krakowa do Ameryki 106 dolarów + 8 dolarów taksy amerykańskiej.

Wszelkich informacjami udziela się bezpłatnie.

455 4-4